

Politikai
könyvtárak.

133.

133

1170

DR. TASSY PÁL

KECSKEMÉT VÁROS ALSÓ VÁLASZTÓ-KERÜLETE
ORSZ. KÉPVISELŐJELÖLTJÉNEK

PROGRAMMBESZÉDE.

Tartatott 1881. Június hó 12-én.

12.

Nyomatott Kecskeméten, Tóth Lászlónál. 1881.

6572 00567499

DR. FASSY PÁL

ORVOSI KÉZVIRÁGÉNYTÁR
KÉSZÍMT VÁROSZÉNYVÉNY-ÉRTÉKELÉSÉRE

DR. BALLAGI GÉZA.

TÁRSASÁGUNK 1881. JÚLIUS 12-ÉN

Tisztelt polgártársaim!

Az önök megtisztelő bizalma hívott e helyre, mint Kecskemét alsó választókerületének képviselőjelöltjét. Midőn e minőségben önök előtt állok, tudom és érzem, hogy e bizalomnak nem azért tevének részesévé, mintha talán kimagasló fényes képességeket, kipróbált hazafiúi erényeket kívánnának jutalmazni, hanem igen is azért, mert meg vannak győződve arról, hogy szeretem a hazát s városomat, tudok lelkesedni a magyar hazáért és tántorithatatlan hűséggel ragaszkodom Kecskemét város polgárságához, hiszen ezen egyszerű, de becsületes polgárságnak sarjadéka vagyok én is, kit három évtizeddel ezelőtt épen olyan egyszerű festett fabölcsőben ringatott a jó anya, mint önök bármelyikét. Fogadják legőszintébb köszönetemet a kitüntetésért és miután programmom kifejtésére ez az idő lett kitűzve, engedjék meg, hogy elmondjam nézeteimet s jelezzem politikai álláspontomat.

A mióta 1867-ben az alkotmányos élet Magyarországra beköszöntött, sok megpróbáltatáson mentünk keresztül s miután a remények nem minden irányban mentek teljesezésbe, a lehangoltság jelei mutatkoznak a nép minden rétegeiben, mely mesterséges terjesztésre is talál az által, hogy a velünk ellentétes mozgalom vezetői feketébb színekkel ecsetelik a helyzetet, apellálva: a sikon élők elszegényedésére, a városok pauperismusára, zilált állami pénzügyekre, hanyatló közgazdaságra és társadalomra. Ebből folyólag aztán meggyőződéssé kívánják érlelni, hogy a m. államnak a bajok közül való kibontakozása csak az 1867-iki alkotmány felforgatásával lehetséges; mert a 67-iki alkotmány közös hadügyének szerfelett magasra felnőtt költségterhe, az osztrák államadósság kamatterhe egy részének általunk történt elvállalása s

egyéb közöseknék nyilvánított ügyek hordják méhükben romlásunkat s így mig feláldoztuk állami függetlenségünket, másrészről lehetetlenné tettük anyagi haladásunkat. Tehát még államszerződés által sem kötött független Magyarországot ohajtanak s a rajongás bizonyos nemével szórják e kecsegtető eszmét, a századokon keresztül nem élvezett Eldorádot a nép közé, számítván azon elemekre, melyek minden körülmények között elégedetlenek, számítván azon elemekre, a melyek izgékonyak, türelmetlenek már természet- és vérmérsékletüknél fogva.

Türelmetlen, izgékony és elégedetlenek előtt kapóságok lehetnek a részegítő eszmék is, de a kik a higgadt ítélet mérlegét tartják az események fölé, tudják azt, hogy a képzelődés ragyogó szinekkel festett képei kápráztatják a szemet és tudják azt, hogy a politikában is számolni és számítani kell, számolni a tényleges viszonyokkal és számítani a bekövetkezhető eshetőségekre.

Ausztriától független Magyarország önálló pénz-, had- és külügyével: ez a függetlenségek alaptétele. Erre építik aztán a nemzet boldogságát előmozdító eszméiket. Az államháztartás egyensúlyának helyreállítását, az ország anyagi és szellemi felvirágzását, hanyatló társadalmunk megifjodását és restaurálását.

Lelkesítő tanok, a melyek kapóságok lehetnek ott, hol a hazaszeretettel nem párosul a kellő politikai mérlegelő ítélet.

De a politikában is számolni és számítani kell és mi, kik a függetlenségi párt czélzatait kivihetetleneknek tartjuk s arról vagyunk meggyőződve, hogy a jelen viszonyok között a magyar nemzeti érdek és méltóság csakis a 67-iki alkotmány mellett védhető meg, mi, kik arról vagyunk meggyőződve, hogy ezen az alapon igaz magyar politika lehetséges: álláspontunkat igazolnunk kell, igazolnunk a mult idők eseményeiből, melyeket a történelemből merítünk, s igazolnunk kell a jövő eshetőségeinek higgadt mérlegeléséből, számba véve azon viszonyokat, melyeket Európa a legújabb korban faj- és nemzetiségi küzdelmeivel létesített. A multa vonatkozólag fel kell vetnünk azt a kérdést, hogy mikor volt Magyarország alkotmányosabb és függetlenebb, mint ma, mikor birta az az anyagi és

szellemi fejlődés garantiait nagyobb mértékben, mint az 1867-iki alkotmány óta?

A mennyire én a történelmet ismerem, bátran ki merem mondani, hogy a mohácsi vész óta soha.

Voltak országunk függetlenségét, alkotmányát szabályozó törvények, de miként állt hazánk e tekintetben, ám szóljanak az országgyűlési diariumok.

Hogy a külügyek tekintetében mennyire nem voltunk függetlenek, mutatja az 1546-iki országgyűlés, melyen követelték a rendek, hogy a törökkel való béke — mely első sorban bennünket magyarokat érdekelt — a magyarok tanácsa szerint köttessék. Alig egy századdal később csak már azt meri követelni a nemzet, hogy a törökkel való alkudozásokban magyar is vegyen részt, daczára ennek az 1664-iki vasvári békénél egy magyar sem volt jelen, de nem nyert a magyar befolyást a karloviczi békekötésnél sem.

A 18-ik század alkonyán óriási pénz- és véráldozat követeltetett a nemzettől s midőn az államok sorsát intéző congressusok összeültek Bécsben, Laibachban és Verronában, magyar azokba nem hivattatott meg.

Hogy mennyire nem volt önálló a hadügyünk, mutatja az, hogy a hadviselést rég időkől kezdve a bécsi haditanács intézte és midőn 1715-ben az állandó hadsereg behozatalakor ujjonczállítási jogot nyertünk, a magyar hadsereget ezentúl sem a magyar vezényszó, vagy a hazai tisztikar különböztette meg, hanem a huszármondur és a bakaczipő.

Pénzügyünk — a mennyiben az a közállami szükséglet kielégítésére vonatkozott — hogy mennyire nem volt igazgatásában magyar s mennyire nem volt független, mutatja az, hogy I. Ferdinand óta ennek élén a m. kir. udvari kamara állott, melyre vonatkozólag az országgyűlések egész hosszú sorozatán keresztül találkoztunk a rendek ama követelésével, hogy az a bécsi cs. kir. udvari kamarától függetlenitessék. Függetlenséggel azomban e kormányszék nem birt soha.

Hát a vámügy? Azóta, hogy III. Károly nagyobb nemzetgazdasági méltatásban részesíté, a magyarnak erre befolyása nem volt. Kitűnik ez abból, hogy

midőn 1715-ben az átkos vámrendszer ellen — mely kiszorította Magyarország nyers terményeit nemcsak a külföldről, hanem Ausztriából is — a rendek felszólaltak a király előtt, ez annyira nem használt, miszerint Mária Theresia Magyarország érdekeinek rovására még merevebben alkalmazta a tiltó vámrendszert és pedig nem magyar törvénnyel, hanem egy 1754-ben kelt harminczad szabályzattal, pedig ez volt az a királynő, a kiért lelkesülve kiáltottak fel a rendek a pozsonyi országgyűlésen: haljunk meg a mi királynőnkért Mária Theresziáért.

Tisztelt polgártársaim! az 1867-iki alkotmány közössége ugyan Ausztriával a külügyet, de kiköti a törvényt, hogy Ausztria és Magyarország diplomatai és kereskedelmi ügyeinél felmerülhető intézkedések mindkét fél, tehát a magyar miniszterium beleegyezésével intézendők.

Az 1867-iki alkotmány közössége ugyan a hadügyet, mint a közös védelemnek eszközét, de kimondja világosan a törvény, hogy a mi a hadsereg időnkénti kiegészítését, az újonczok megajánlását s a szolgálati idő megállapítását illeti, ezt mind a törvényhozás, mind a kormányzat terén magának tartotta fenn a nemzet.

A pénzügy a 67-iki alkotmány értelmében csak annyiban közös, amennyiben vannak közös költségek, de egyéb tekintetben pénzügyünk függetlenebb, mint volt valaha I. Ferdinand király óta.

Ha most már összehasonlítjuk a 67-iki alkotmányt azon alkotmányos intézményekkel, melyekkel a nemzet a mohácsi vész óta birt, azt hiszem, senki meg nem tagadhatja, hogy ez az éltetőbb, a magyar nemzet méltósága és érdekeinek megfelelőbb.

És a függetlenségiék mégis kicsinylik ezen alkotmányt, mert annak felforgatására törekszenek. Midőn, tiszt. polgárt., a 67-iki alkotmány megszüntetéséről van szó, mindenestre az a kérdés merül fel, hogy lehetséges-e az a jelenlegi viszonyok között s ha igen, miféle eszközökkel?

A 67-iki alkotmány egy nemzetközi szerződést képez Ausztria és Magyarország között, mely nemzetközi szerződés felbontására két út képzelhető csak. Egyik a békés, az alkotmányos út, a másik a fegyver és a háború.

Békés alkotmányos úton felbonthatnók, ha Ausztria

és az alkotmányos érzelmű magyar király beleegyezik. De beleegyezhetik-e? Az én véleményem szerint nem, nem pedig azért, mert Ausztria, midőn velünk 1867-ben kiegyezett, belátta azt, hogy azon államalakulással szemben, mely északnyugaton a németegység neve alatt létesült, nagyhatalmi állását csak úgy óvhatja meg, ha Magyarországgal kezét szorít, azt egyenjogú államfélnek alkotmányában elismeri és így benne jóakarátú támaszt talál.

Ausztria belátta azt 1867-ben, hogy a német nagyhatalmi állásért szerencsétlen háborúk költségei akkora adósságterhet raktak vállaira, melyeket elviselni képtelen, ha Magyarország áldozatokat nem hoz. Hoztunk azonban áldozatokat 1867-ben. Ausztria ebben a nemzetközi szerződésben látja létbiztonságának talpkövét s így feltehető-e, hogy hajlandó lesz azon szerződés megváltoztatására, a melyen állami existenciája nyugszik? Én azt hiszem, hogy Ausztria a végletekig menni kész, kész vivni az elkéseredés harcát, de játékot üzni ezen államszerződéssel annál kevésbé engedhetne, mert ez által lételet kockáztatná.

Békés alkotmányos úton tehát a 67-iki alkotmányt megváltoztatni lehetetlen, és ki akarná a fegyvert? a bizonytalan kimenetelű háborút? ki kockáztatná a jelenlegi alkotmányon kívül a nemzet drága vérét és nehéz véréttel szerzett pénzét egy oly háborúra, mely ha szerencsétlenül üt ki, koldússá tenné népünket s az absolutismus szabadságtörő járma alá hajthatná azon nemzetet, mely könnyelműen játékot üz vala államjogi szerződésekkel?!

Bocskai, Bethlen és a Rákócziak célzatai lelkesíthetik ugyan még ma is a magyar népet, de nem kell és nem szabad feledni, hogy az fény árnyat vethet s a kockáztatott alkotmány helyét a szolgaság foglalhatja el!

A függetlenségek azonban a békés felbontás lehetőségét vitatják. Tegyük fel, hogy Ausztria beleegyezik ezen államszerződés felbontásába, Magyarország Ausztriától tökéletesen független lesz, de miféle constellatiókba fog sodortatni?

Magyarország ma Ausztriával nagyhatalmi állam, a melynél fogva érvényesítheti szavát az európai államtanácsban. Ha Ausztriától elszakad, harmadrangú kis állammá lesz, s lehet neki tökéletesen önálló hadügye,

pénzügye, külügye; de sorsa az európai államtanácsban nem lesz többé önkezei közé téve.

Számoljunk az eshetőségekkel!

A 19-ik század alkonyán még folyvást érvényesíteni fogja magát a faj- és nemzetiségi harc, mi kitérnek onnan, hogy minden állam a középtengertől az északi tengerig, az Uraltól az Adriáig egy nyugvó tábor, mely csak az alkalmat várja a faj- és nemzetiségi harc folytatására. Fegyveres békét élnek a nemzetek, de ha egyszer kitör a láng, a sas dicsvágyával, a leopard kegyetlenségével fognak törni egymásra a nemzetek.

E küzdelmek közepett megállhatna e M. ország? Nem.

70 milliónál több orosz áll északon hóditó tendenciával, 45 milliónál több német északnyugot felé be nem fejezett fajegyesítő törekvéseivel, délről ellenségekként jelentkeznek a románok és szerbek, kik minden lépten-nyomon elárulják, hogy magukévá akarják tenni nemcsak az albánok földjét, hanem a magyar hazából is azon részeket, melyeken valaha szerbek laktak. A horvátok szlavofil eszmékért rajonganak, a bolgárokról pedig tudja mindenki, hogy terjeszkedni akarnak tengertől tengerig.

80 millió szláv és 50 milliónyi német közé helyezve, nem állhatna meg a 15 millió lakossággal bíró Magyarország, mely lakosságnak csak 40%-a magyar, 60%-a pedig idegen nemzetiséginek vallja magát. Ily viszonyok között, ha elszakadunk Ausztriától, ki áll jól érte, hogy nem ül majdan nagyon rövid idő alatt össze egy európai államtanács, melyben egyik vagy másik nagyhatalom kigyó ravasz-sággal bíró képviselője arra utalhat, hogy a Kárpátok hegyalján nem magyar, hanem szláv nép lakik, követelvén, hogy az adassék át valamely domináló nagyhatalmasságnak.

Bármennyi elismeréssel viseltetem is a függetlenségi cselezatai iránt, a mennyiben annak rúgóját az önzetlen hazafiság képezi, de e cselezatokat kivihetetlennek tartom, mert meg vagyok győződve, hogy a 67-ik közjogi alap békés úton fel nem bontható, erőszakos megváltoztatása pedig oly rázkódtatásokat idézne elő, mely bizonytalan esélyeknek tenné ki a nemzet sorsát és lételét. Bizonytalan esélyeknek kitenni a nemzetet és hazámat nem fognám soha!

És most engedjék meg, hogy nézeteimet belügyeinkre vonatkozólag ecseteljem. Nem lehet célom az államkormányzat minden ágára vonatkozólag nézeteim részletes kifejtése, de magatartásom irányelveit jeleznem kell.

A mi pénzügyeinket illeti, nem titkolhatom el abbéli meggyőződésemet, hogy e tekintetben elhibázott politika követtetett Magyarországon.

Óriási hadsereget tartunk, belementünk a közelmúltban oly nagy mérvben a vaspályaépítkezésbe, a mely teherviselési képességünknek egyáltalán meg nem felel, megvettük a keleti vasút II. kibocsájtású prioritásait drágán, milliókat ruháztunk Budapest szépítésébe és vámpalota építésébe. Mindezeknek nem a 67-iki kiegyezés az oka, hanem az, hogy a fiatal gazda tapasztalatlanságával túlbecsültük anyagi erőnket s így történik azután, hogy a deficit olthatatlan, az adók növekednek úgynnyira, hogy az olasz államon kívül nincs állam, melyben oly magas adók volnának alkalmazva, mint nálunk. Az adóbehajtás drakói szigorral történik s daczára ennek, mégis 40 milliónál több az adóhátralék, mi fényesen igazolja, hogy ily magas adókat állandóan elviselni a magyar nép képtelen.

Itt a politikai irány megváltoztatása szükséges annál is inkább, mert a pénzügy sarkköve állami életünknek.

Nem kecsegtetheti ugyan senki lelkiismeretesen a népet azzal, hogy rendszerváltozás, a hatalomnak a függetlenségi párt kezébe történő átmenetelével pénzügyi bajaink rögtönösen megszűntethetők. Jusson a kormányra Irányi és Mocsári, azért államadósságaink után fizetni kell a 92 milliónál többre rúgó kamatokat, Ausztria irányában elvállalt kötelezettségnek 30—31 millió erejeig évenként eleget kell tennünk, 20 milliónál többet kell adni az igazságszolgáltatás-, közoktatás- és közigazgatásra és még egy jó csomó milliót a többi államkormányzati ágakra.

De a bajok nem is rögtönös megszüntetéséről, hanem csak enyhítéséről lehet szó. És ez az én véleményem szerint két irányban eszközölhető. Szigorú tartózkodás a fényűző kiadásoktól és a hadügyi kiadások reducálása ez az egyik, a másik út a bajok enyhítésére az adóterhek igazságosabb felosztása. A mi a hadügyi kiadások re-

ducálását illeti, azon hódító tendenciát, mely a szomszédos államokat fegyverkezésre készíti, Magyarország nem vallhatja magáénak. Mi nem akarunk és nem akarhatunk támadó háborút, hanem csak a kellő védelemre kell elkészítenünk magunkat s így Ausztria és Magyarországnak nem kell 800,000 főből álló katonaság, nem mert egy esetleges védelmi háborúnál, a hol a tűzhely, család, nemzetiség, tehát világmozgató érdekek megvédéséről van szó, csekélyebb számú hadsereg is nagy dolgokat képes végbevinni. Nem tartom szükségesnek a három évi szolgálati időt sem, mert noha elismerem, hogy a három évi szolgálati időtartam alatt jobb kiképzést nyer a katona, de két év alatt is bizonyára megszerezheti azon ügyességet s azon képességet, a mely egy védelmi háború folytatására szükséges. Meddig képezték 1848-ban azt a 200,000 honvédet, a melyet igen rövid idő alatt talpra állítottunk? És mégis csaknem egy évig verekedett a világ ellen, lelkesítő győzelmeket víván ki.

A közös hadsereg reducálása, a szolgálati idő két évre történő megrövidítése, az ezredeknek az illető újonczállítási kerületekbe történő territorialis elhelyezésével milliókat lehetne megtakarítani a nélkül, hogy állami lételünk nagyobb mértékben lenne veszélyeztetve mint most van.

A mi az adóteher arányosabb felosztását illeti, meg vagyok győződve, hogy ez elől már kitérni lehetetlen, mert az egyenes adók már kockáztatják az adóalapokat. Tíz év alatt 38%-al emeltetett az egyenes adókból származó államjövedelem s így történik azután, hogy a földbirtokos csaknem árendát fizet már a statusnak, az iparos betevő falatjából tör le egy darabot, midőn adót fizet, a kereskedő és gyáros pedig fél érintkezni az adókiivető közegekkel.

Francia- és Németországban tetemesen kisebb mérvű egyenes adók voltak alkalmazásban s mégis szükségesnek látták lejjebb szállításukat a lefolyt években; az egyenes adókat nálunk is reducálni kell s a hiányt pótolni célszerűen megválasztott indirect adókkal, fizessen többet az, a ki gazdag, a ki élvez, a ki nem verejtékes munkával keresi mindennapi kenyerét. A mi a közgazdasági politikát illeti, igaz, hogy az 1878-iki pénzügyi és közgaz-

dasági egyezmény 10 évre megkötötte kezeinket s még a 10 év le nem jár, kívánatos lendületet mezőgazdaságunk- és iparunknak aligha adhatunk, de az önálló vámterület leendő megalkotására már most kell tenni a kellő lépéseket, mert annyi bizonyos, hogy csak e mellett válik lehetővé az ország gazdasági erőinek kifejtése és kifejlesztése.

De vannak a közgazdaság terén is bajok, melyek orvosolhatók s melyeket orvosolni kell. Ott van az elhibázott ipartörvény, annak revidálását hangosan követeli a közvélemény, revidálni kell azt a magyar iparviszonyoknak megfelelőleg, mert meggyőződésem, hogy ezen ipartörvény mellett végképen elsatnyul. Gondoskodni kell törvényhozás útján, hogy az ipar ne csak szabad legyen, hanem bírja a talajt is erre, az iparosok szakképessége s hitelforrások oly megnyitásban, hogy ezek pénzerőkkel az érdekelteket ellássák. Kellő szakismeret s könnyen hozzáférhető olcsó tőke nélkül nem állhatja ki az iparos a szabadversenyt.

A mezőgazdaságra vonatkozólag több kormánytevékenységet ohajtok. Az államhatalom tekintélyével kell szervezni a mezőgazdasági szövetkezeteket, melyeknek feladatává lesz ama célok keresztülvitele, melyek az egyesek elégtelen erejénél fogva ki nem vihetők; gondoskodni kell a kormánynak arról, hogy a kötendő kereskedelmi szerződésekkel biztosítsák a veszélyeztetett nyugoti kivitel, mert ha elzáródnak nyugati kivitelünk piacjai, őstermelésünk szárnyaszegett lesz.

Tiszt. polgártársaim! tudjuk mindnyájan és mi kecskemétiék érezzük kiválólag, hogy a sertéstenyésztés mily nagy horderejű jövedelmi forrását képezi a magyar mezőgazdaságnak. Az én véleményem szerint erre kiváló gond fordítandó, mert ha Szerbia és Romániának egyfelől, Amerikának másfelől, a sertéshús, szalonna és zsírral való megjelenése piacainkon szabadon engedélyeztetnék, az ez által bekövetkehető válság tönkre tenné hosszú időre e jövedelmi forrásunkat.

A közlekedési vállalatok mostohán bánnak el forgalmi árúinkkal, itt az idő, hogy a kormány befolyását oda érvényesítse, hogy a zsibbasztólag ható magas szállítási tariffák lejjebb szállíttassanak.

És még egyet kívánok kiemelni. A Tisza és mellékfolyói évenként végpusztulással fenyegetik az alföld virágzó városait s hogy a végpusztulás elől eddigelé megmentve maradtak, ez az ember erőt meghaladó munkának és a községek millióra menő áldozatának tulajdonítható. E téren intézkedni kell s ha valahol, úgy itt nem szabad az államnak fősvénynek lenni a pénzáldozatok hozatalában, ha koldússá tenni nem akarjuk a rónatáj lakóit.

A keleten történt újabb alakulások után alig van valami, a mi nagyobb horderővel bírna Magyarországra nézve, mint a közoktatásügy. Sok történt e tekintetben a közelmúltban, de nem minden a mi képesítené Magyarországot cultur missziójának betöltésére. Gazdaggá, hatalmassá csak művelt államok lehetnek s így culturánkat nekünk is fejleszteni kell. Gondoskodni kell ebből folyólag a középtanodák újjá szervezéséről, gondoskodni kell jól felszerelt ipar- és kereskedelmi tanodákról, ha el akarjuk foglalni a művelt nemzetek között ama helyet, melyet nekünk már missionknál fogva el kell foglalni.

A vallásügyben azon nézetben vagyok, a minek Deák Ferencz az országgyűlésen utolsó nagyszabású beszédében remekül adott kifejezést. A vallásszabadság s a vallásfelekezetek egyenjogának elismerése vezethet csupán igaz műveltségre s békés egyetértésre, ez az én meggyőződésem is.

Ha az igazságügyre vonatkozólag kijelentem, hogy azt azon szellemben kívánom fejleszteni, a melyben e téren a mozgalom 1860-ban megindult, elértem azon főfontosságú kérdés megválaszolása elé: hogy a közigazgatás legközelebb várható reformjánál miféle álláspontot foglalok el?

Ez a legfontosabb kérdések egyike, mert az állam közigazgatása által fejleszti a nemzeti eszmét, emel jólétre és műveltségre. A közvélemény gyökeres átalakítást követel e téren, mert a közigazgatás mai szervezetében az önkormányzat már nem talál tényezőket a folyó ügyek akadálytalan és szakszerű elintézésére, a közigazgatás mai szervezetében nincs kellő mérvű ellenőrzés, mely a helyes munka- s vagyonalkalmazás jelentékeny feltétele.

A közigazgatás legközelebb várható reformjánál tehát oda kell törekedni, hogy az önkormányzatban a szakértői működés biztosítva legyen, és hogy az ellenőrzés a legszélesebb alapokon s kellő szigorral nyerjen alkalmazást. Sokszor és sokat mondtak már hazánk államférfiai a közigazgatásról, s még az általam imént említett czélok elérését kívánják lehetővé tenni: hangsúlyozzák az alkotmányi tekintetek figyelembevételét egyfelől, a magyar nemzeti suprematia fentartását és megerősítését másfelől.

Midőn az alkotmányi tekintetek figyelembevételét hangsúlyozzák, ez alatt érteni kell azt, hogy a közigazgatás szervezetében nyújtson védelmet az esetleg beállható absolutismus ellen; és az én véleményem szerint is, ez a mindenek felett álló tekintet.

Hive vagyok ennél fogva a jövőre is a választási rendszernek, mert ha a közigazgatási közhivatal a társadalomtól független életpályává fogna tétetni, félni lehet: hogy a nemzet élő öntudata fojtatik vissza, melynek nyilvánulására pedig az alkotmányos szabadság érdekében annyszor szükség van. Inkább küzdjenek továbbra és helyi érdekcsoportok, minthogy elveszzen az érdeklődés a közigazgatás iránt, mely hivatásszerű ápolója kell hogy legyen a nemzeti eszmének, dajkája a művelődésnek. De a magyar nemzeti suprematia fenntartását és megerősítését sem tartom figyelmen kívül hagyható czélnak, mert itt az idő, midőn minden magyarnak oda kell törekedni: miszerint a nemzetiségek, melyek a hazában honosak, tanulják szeretni a magyar hazát, mert ősünk drága vérével áztatott föld ez, melynek aranykalászokat ringató rónáira, kincshordó bérczeire csak annak lehet joga, a ki magyar!!!

És figyelemmel ezekre, midőn jövőre is a választás hive vagyok, hogy a választás a közszolgálat követelményeinek megfelelően, követelném a szigorú qualificatiót, a hat évnél is hosszabb szolgálati időtartamot. Követelném a szigorú qualificatiót, mert a közigazgatás is nagy előkészületet, magasabb szellemi minősítést igénylő közpálya, a hat évnél is hosszabb szolgálati időtartamot pedig követelném azért, hogy minél kevesebbszer tétessék ki a választás periodicus kockájára az, ki a közigazgatást

DE BALLAGI GÉZA.

